

Backaskolans historia 1994, och framåt.

“Minnet är inte en tillförlitlig kvalitet i ett liv. Och det är det inte av den enkla anledningen att minnet inte sätter sanningen främst. Det är aldrig kravet på sanning som avgör om minnet återger en händelse korrekt eller inte. Det är egennytta som gör det. Minnet är pragmatiskt, det är lömskt och lurigt, men inte på något fientligt eller ondskefullt sätt; tvärtom gör det allt för att vara sin värd till lags. En del föser det bort till glömskans tomma intet, annat förvränger det till oigenkännlighet, somliga saker missförstår det lekande lätt, en del, och det är så gott som ingenting, minns det skarpt, tydligt och korrekt. Vad det är som blir korrekt ihågkommet, se det får du aldrig rätt att själv bestämma.” Karl Ove Knausgård, ur Min kamp 3 (översättning Rebecca Alsberg)

1994 sammanträdde en föräldragrupp som ansåg att den vanliga kommunala skolan inte samstämde riktigt med deras syn på vad som var viktiga värden och uppgifter för skolan. Dessa drivande föräldrar samt friskolereformen, som genomförts något år tidigare, öppnade möjligheterna att starta det vi nu kallar Backaskolan (I början hette vi Kulturskolan i Malmö innan kommunen tog patent på det namnet för sin barnkulturverksamhet). Vi startade i liten skala i ett blått hus invid Slottsparken i Malmö, men redan året efter flyttade vi ut till Kirseberg där vi nu huserar i det som tidigare var Östra sjukhusets lokaler och numera är utvecklingsområdet Sege park. Vi valde att driva skolan som en ideell förening med en styrelse som skulle bestå av både föräldrar och pedagoger. Skolledarskapet roterade mellan pedagogerna innan det blev lag på att skolan skulle ha en formell och ansvarig ledare för verksamheten, en rektor. Vår administrativa avlönade personal bestod innan dess av en väldigt drivande eldsjäl som agerade “spindeln i nätet”, en som förväntades och hade koll på allting. Till historien skall också skrivas att allt det extra arbete som krävdes under skolans första år tyvärr också krävde sina offer i form av utarbetad personal.

Den nya skolan och det integrerade fritidshemmet skulle ha en tydlig kulturprofil, drivas som en ideell förening utan vinstintressen och framförallt, skulle den vara betygsfri. Barnen skulle synliggöras och stärkas i sin utveckling till självständiga, kreativa och empatiska individer. Vi arbetade då efter ett dokument; “kulturpedagogiska nycklar” som utarbetats av Esbjörn och Marianne Hellström på Studio för metodik och didaktik, drivande på vår dåvarande systerskola i Lund. Det var ett dokument som hämtat mycket av sina tankar från Bifrostskolan i Danmark och pedagogiska riktningar tecknade av bl a John Dewey och Lev S Vygotskij. De första åren arbetade vi med åldersintegrerade klasser, men gradvis har vi gått över till att numera vara helt åldershomogena men med ett nära samarbete i arbetslag med olika åldersgrupper.

Föräldrar hade startat skolan och var framförallt i början mycket involverade i allt på skolan. Vi hade flera obligatoriska arbetsgrupper, allt från att vara praktiskt behjälplig med renovering av lokaler, transporter och ren hantverkshjälp till en veckobladsredaktion, festgrupp och en grupp för att söka stipendier. Ofta kallades det in till en arbetshelg där väggarna i skolan skulle målas, ett golv rivas upp eller för en storstädning. Torsdagsmorgonmötena där all personal samlades för ett tvåtimmarsmöte möjliggjordes genom att föräldrar ställde upp och arbetade på fritidshemmet. Med tiden som skolan fungerat allt bättre har behovet av föräldraengagemang i de formerna avtagit eller antagit andra former. Styrelsen har formerats med ansvar för matgrupp, närområdesgrupp, föräldraenkätsgrupp mm och torsdagsmorgonarnas gemensamma personalmöte är fortfarande möjligt genom fritidsföräldrarnas hjälp.

Snart märkte vi att vi ville frigöra oss från de “kulturpedagogiska nycklarna” vilka vi ansåg alltför styrande och istället skapa en egen, som vi önskade mer levande plattform. Tiden samföll också med att vår systerskola i Lund lades ner. Det var ett omfattande arbete som sattes

igång där alla pedagoger skulle vara delaktiga i att utforma våra nya "styrdokument". Mycket av det som tidigare hade varit med i "nycklarna" diskuterades, omformulerades, förkastades eller togs med. Nytt fördes in, under den här tiden diskuterades det otroligt mycket kring olika pedagogiska inriktningar bland framförallt de anställda, i vår styrelse och på medlemsforum.

Det var en kreativ period i skolans historia. Våra band till Reggio Emilia stärktes av att vi hade flera pedagoger som tidigare intresserat sig för den pedagogik som bedrivs på förskolorna i den Italienska provinsen Reggio Emilia. Vikten av att arbeta med pedagogiska dokumentationer var en av de saker som skrevs in i vår nya plattform efter inspiration därifrån.

En annan av tankarna var också att läraren skulle få vara just en lärare, en person som eleverna hade förtroende för och som de kunde blottlägga sina brister inför, inte upplevas som en bedömare för vilken man måste dölja sin otillräcklighet. Vi arbetade utifrån tankar på ett portfoliosystem där eleverna tillsammans med pedagogerna kunde samla sina arbeten för gemensamma reflektioner. Alla som arbetade med barnen kallades för pedagoger i ett försök att komma runt traditionella hierarkier.

Allt detta arbete resulterade till sist i att vi skapade vår levande Pedagogiska plattform.

Det är ett styrdokument som ständigt skall kommuniceras, ifrågasättas och vid behov omformuleras. Devisen som vi tagit från Tage Danielsson "Utan tvivel är du inte klok" är tänkt att sätta tonen för det pedagogiska arbetet på skolan och fritidshemmet. Det är också nu som det stora arbetet börjar med att omsätta nyformulerade teorier till verkligheten samt att kommunicera våra tankar till föräldrar och elever. "Olikheter berikar" är också en av de "sanningar" som skrivits in, en devis som till en början kan kännas självklar och inte så politiskt laddad. Men som hos så många sanningar så finns det en komplexitet som behöver diskuteras och formuleras. Hur olik kan man vara innan det inte längre berikar? finns det en sådan gräns? Kvinnoförtryck, rasism, våldsförhärlikande... Vi på Backaskolan anser att olikheter berikar även om vi inte alltid delar värderingar, vi har diskuterat det och vi kan argumentera för det, därför kan vi skriva det i vår plattform. Vi vill hjälpa barnen att se sig själva och samhället runtomkring sig som den komplexa sammansättning av molekyler det är och att även de mest självklara sanningar behöver ifrågasättas. Detta för att kunna konstruera och omkonstruera sin egen bild av en värld som ständigt är i förändring...

Redan från första början har vi haft en ambition att fritidshem och skola skulle vara en integrerad verksamhet med ett gemensamt fokus på "våra elever". Fritidshemsverksamheten på eftermiddagarna är uppbyggd kring att erbjuda olika "verkstäder" både utifrån pedagogernas kompetenser och barnens önskemål. Under skoldagen är fritidspedagogerna inne i skolverksamheten i årskurserna 0-5 och arbetar då tillsammans med eleverna utifrån sin pedagogiska yrkesroll som utbildade fritidspedagoger.

Förskoleverksamheten i form av "förskoleklass" införde vi som så många andra skolor i Malmö 1998, så numera börjar man på Backaskolan som sexåring, inte det är heller en isolerad verksamhet från övriga skolan och fritidshemmet. Vi samarbetar i arbetslag och förskolan är en del av det "lilla arbetslaget".

Elevdemokrati är en svår sak att kunna genomföra i praktiken av många anledningar,

förutfattade meningar om hur elevdemokrati bör se ut och en traditionstyngd hierarkisk ordning både hos elever och personal. Elever har också ofta uttryckt att; eftersom vi haft en "direktdemokrati" där man kunnat gå direkt till skolledning utan omväg via elevråd, har behovet inte funnits att organisera sig. På Backaskolan arbetar vi ändå aktivt med att få eleverna att sätta sig in i systemet med representationsdemokrati via klassråd och elevråd både för yngre och äldre elever. Vi deltar också årligen i Operation dagsverke som samordnas av Sveriges elevråds centralorganisation.

Synen på samhället, skolans roll, kunskaper, status och människosyn har förstås förändrats sedan den tiden då vi startade skolan. Det märkte vi kanske först då det började bli dags att slussa ut våra första niondeklassare till gymnasieskolan. Vårt portfoliosystem passade inte in i gymnasieskolans antagningssystem. I bästa fall kunde de tänka sig att översätta elevernas portfolios till det rådande betygssystemet, dvs att de gjorde bedömningar utifrån elevernas arbeten. Ställda inför det ansåg vi att det var bättre att vi tog hand om betygssättningen på Backaskolan... Den valfrihet i skolvalet som vi hade tolkat ideologiskt, som ett sätt att öppna upp för olika pedagogiska lösningar visar sig nu mer vara en valfrihet gällande vilket huvudmannaskap skolan ska ha.

När vi nu skriver 2012 i kalendern kan vi då se tillbaka på en väldigt tydlig diskursförändring i samhället bl a då det gäller synen på skolan och de som arbetar där. Vi har fått anpassa vår verksamhet enligt de nationella styrdokument och lagar som tagits fram på senare år som en ibland liteoreflekterad reaktion på bl a PISA rapporten; betyg i tidigare årskurser och ett ökat fokus på nationella prov mm. Fritidspedagogerna har fått se sin högskoleutbildning och kompetens, inte bara ifrågasättas, utan faktiskt devalveras. Valfriheten för föräldrar att välja skola utifrån pedagogisk inriktning har begränsats. Även om det nu öppnas upp för "profil- och elitskolor" så är pedagogiken i stort inte längre förhandlingsbar. Vad "fri" betyder i begreppet friskola ska i alla fall inte förväxlas med den frihet Backaskolan kände under sina första stapplande steg. Vi har till stor del tvingats att rätta oss i ledet vad gäller våra politiker och näringslivets syn på god skolundervisning, men fortsätter att vara aktiva i diskussionen om vad en bra skola är och bör vara.

De första åren hade vi våra största upptagningsområden kring Möllevången, Rörjöstaden och Kirseberg och om man tar sig friheten att generalisera lite grand var det mest akademiker och en lite slarvigt benämnd "kulturvänster" från de förstnämnda och en mer splittrad sammansättning föräldrar från Kirseberg, där närheten till skolan, litenheten i förhållande till Kirsebergsskolan spelade större roll för skolvalet än vårt ideologiska alternativ. Numera har vi den absolut största andelen elever i vårt närområde Kirseberg och Segevång, med mer spridda skurar i närliggande kommuner och stadsdelar. Vi är i nuläget en liten 0-9 skola med runt 250 elever som antagligen ganska väl representerar sammansättningen av elever i den kommunala skolan. Ska man beskriva vår målsättning i några korta ord är det att barnen ska känna sig trygga, sedda av många vuxna samt att vi har en kultur som gör att eleverna uppmuntras till och vågar ta plats (våra mätbara resultat har heller aldrig gett oss någon anledning att få panik). Från flera mottagande gymnasieskolor har vi hört att Backaskoleeleverna utmärker sig genom

sin frimodighet och initiativkraft; positiva omdömen om än icke så lätt mätbara.

Hur framtiden kommer att te sig vet vi förstås inte. Förhoppningen att forskning och empiri skall få ett större utrymme i skoldebatten på bekostnad av subjektiva upplevelser och hörsägen är väl kanske att gapa om för mycket, men vad de allra flesta är överens om är att skolan är en viktig arena för att hjälpa allas våra barn till en bra framtid. Backaskolan har en ideologisk vilja som är att vara en trovärdig sådan arena.

För Backaskolan:
Roger Hargeskog